

Beslutningsforslag nr. B 85. Fremsat den 19. maj 1982 af arbejdsministeren

Forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti

Folketinget opfordrer regeringen til i folketingsåret 1982-83 at fremsætte forslag til lov om en landsdækkende ungdomsgaranti, der sikrer alle unge tilbud om uddannelse eller beskæftigelse med virkning fra 1. januar 1984.

Lovforslaget bør regulere spørgsmålene om personkredsens afgrænsning, garantiens

og tilbuddenes karakter og omfang, administration, samt økonomi og finansiering.

Lovforslaget bør sikre, at der iværksættes særlige støtteforanstaltninger, der tager sigte på at afhjælpe problemerne for meget udsatte grupper blandt de unge ledige f. eks. langvarigt ledige unge kvinder uden uddannelse.

Bemærkninger til forslaget

A. Generelle bemærkninger

Regeringen fremlagde den 4. februar 1982 en redegørelse til folketinget om initiativer til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden.

Med det mål, at alle unge fra 1. januar 1984 skal gives et tilbud om enten uddannelse eller beskæftigelse, skitseredes i redegørelsen en indsats i tre faser.

Først tilvejebringes forudsætningerne for en ungdomsgaranti gennem en udbygning af rammerne for de uddannelsesmæssige og beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Til opfyldelse heraf fremlagde regeringen en række forslag for folketinget den 31. marts i år.

Dernæst lægges hovedprincipperne for den nærmere udformning af ungdomsgarantien frem for folketinget i form af et forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti for i forbindelse hermed at give folketinget lejlighed til at drøfte centrale spørgsmål i udformningen af en garanti.

Med udgangspunkt i folketingets forhandlinger om nærværende beslutningsforslag vil regeringen herefter indlede drøftelser med de kommunale organisationer og arbejdsmarkedets parter. I disse drøftelser vil indgå erfaringerne fra de eksisterende ungdomsgarantiforsøg, der samtidig vil blive nøje vurderet. Sigtet er hurtigst muligt i folketingsåret 1982-83 at fremlægge et forslag til lov om en landsdækkende ungdomsgaranti, der sikrer alle unge tilbud om uddannelse eller beskæftigelse med virkning fra 1. januar 1984.

Ungdomsgarantiforsøgene i Århus og Storstrøms amtskommuner blev påbegyndt i oktober 1980 i en bestræbelse på at opprioritere indsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden og gøre den mere uddannelsesorienteret. Forsøgene vurderes af en række forskere inden for rammerne af et samlet program. Den endelige rapportering forventes afsluttet i august 1982, hvorefter resultaterne og vurderingen heraf vil kunne indgå i overvejelserne om forslaget til lov om ungdomsgaranti.

B. Bemærkninger om centrale spørgsmål i udformningen af en ungdomsgaranti pr. 1. januar 1984

1. Ungdomsgarantiens karakter

Ungdomsgarantien skal fungere på to niveauer. For det første skal det med de fornødne initiativer sikres, at der kan garanteres samtlige unge et tilbud om uddannelse, en uddannelsesgaranti. Denne opprioritering af uddannelsessigtet ligger i forlængelse af folketingsbeslutningen af 4. juni 1980 om ungdomsuddannelserne og viderefører og forstærker dermed regeringens hidtidige indsats på dette område. De hidtidige erfaringer fra forsøgene med ungdomsgaranti peger på et kapacitetsproblem særlig på uddannelsessiden, som bør indgå i overvejelserne vedrørende ungdomsgarantien.

For det andet skal ungdomsgarantien fungere som et sikkerhedsnet under det ordinære uddannelsessystem og det almindelige arbejdsmarked. Formålet er at give den vanskeligst stillede gruppe unge, der ellers ville glide ud i langvarig ledighed, et garantitilbud, således at de kommer ind i et kompetencegivende uddannelsesforløb eller i beskæftigelse.

Det ordinære uddannelsessystem og arbejdsmarkedet har hidtil ikke kunnet opsuge alle unge. Ved en generel forøgelse af uddannelseskapaaciteten og beskæftigelsesmulighederne f. eks. gennem jobkabelsforslaget vil en stor del af de unge kunne gå igang med en uddannelse eller få et job.

Det gælder først og fremmest de unge, som hidtil under mere normale omstændigheder har klaret overgangen til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet uden problemer.

For de øvrige unge er der imidlertid i den nuværende situation vanskeligheder, som ikke umiddelbart lader sig afhjælpe uden en aktiv indsats.

For denne gruppe af vanskeligst stillede unge, der ofte også er skoletrætte - kræves nogle tilbud, som ikke i dag rummes indenfor det ordinære system. Typisk vil det dreje sig om en eller anden form for kombination af uddannelse og arbejde.

Ungdomsgarantiordningen skal på forskellige niveauer sætte ind til fordel for begge de nævnte grupper.

Alle *unge, der forlader skolen* tilbydes allerede inden skoleafgang og i to år herefter en individuel uddannelses- og erhvervsvejledning. Denne vejledning er afgørende for opfyldelsen af målsætningen om, at alle unge, der forlader folkeskolen, skal kunne tilbydes en uddannelsesplads.

For de unge, for hvem vejledningsfasen ikke resulterer i beskæftigelse eller placering i en uddannelsesplads, er ungdomsgarantien fortsat i kraft, og de skal have et garantitilbud. Dette garantitilbud kan enten ligge i umiddelbar forlængelse af vejledningsfasen, eller man kan give de unge en vis tid til selv at gøre en indsats, således at en pligt for det offentlige til at skaffe et uddannelses- eller beskæftigelsestilbud først indtræder efter en vis akkumuleret ledighed, enten som uddannelses- eller arbejdssøgende.

For at målrette indsatsen mod den vanskeligst stillede gruppe bør *andre unge* omfattes af garantiordningen, når de kan dokumentere at have haft en vis samlet ledighed inden for en given periode – eksempelvis 12 måneders akkumuleret ledighed inden for de sidste 15 måneder. Dog kan det specielt ved starten af ordningen blive nødvendigt med en mere restriktiv regel.

Inden for garantiens rammer skal der kunne tilbydes vejledning ved afslutning af en erhvervsuddannelse, ved afbrydelse af en sådan eller ved arbejdsløshed til alle unge.

Endvidere skal der kunne gøres en særlig indsats for at skaffe unge med en kompetencegivende uddannelse erhvervs erfaring gennem beskæftigelse i forlængelse af uddannelsen.

2. Personkreds

Ungdomsgarantien skal i princippet omfatte alle unge. Det gælder såvel unge, der forlader skolen, som unge der har gået en vis tid ledige.

Ledighedskriteriet kan udformes således at den unge *kan* gives et tilbud efter korterevarende ledighed og *skal* gives et tilbud efter en længere ledighedsperiode.

Alle unge behøver dog ikke at få et tilbud på samme tid. Placeringstilbud kan således næppe udstrækkes til alle ledige unge uden hensyn til ledighedens varighed uden risiko for at sprænge rammerne for en landsdækkende ungdomsgaranti.

Den internationale afgrænsning af personkredsen er unge op til 25 år, og det er også denne af-

grænsning der er anvendt i de igangværende ungdomsgarantiforsøg.

Udgangspunktet bør være at man i hvert fald fra starten skal undgå en for ambitiøs afgrænsning af personkredsen.

Regeringens målsætning er på længere sigt at dække hele denne personkreds, men det kan overvejes at iværksætte ungdomsgarantien i flere tempi.

3. Garantitilbuddene

Garantitilbuddet skal først og fremmest være et uddannelsesstilbud, der ligger så tæt op ad den unges eget ønske som muligt.

Det primære sigte er at få de unge, der opfanges af ungdomsgarantiens sikkerhedsnet, i gang med en kompetencegivende uddannelse. For de helt unge bør sigtet være en egentlig erhvervsuddannelse.

Såfremt den unge ikke ønsker at påbegynde en længerevarende kompetencegivende uddannelse, skal der være mulighed for en kortere kompetencegivende uddannelse – f. eks. et kursus ved specialarbejderuddannelserne.

I visse tilfælde vil selv en kortvarig uddannelse sætte den unge i stand til at få et job og dermed klare sig selv. I andre tilfælde vil det være hensigtsmæssigt af hensyn til den unge, at et kort uddannelsesstilbud suppleres med et beskæftigelsestilbud. Beskæftigelsestilbuddet skal gives i naturlig sammenhæng med uddannelsesstilbuddet og skal først og fremmest søges fremskaffet i den private sektor.

Garantitilbuddene kan herefter opstilles i prioriteret rækkefølge:

- Kompetencegivende erhvervsuddannelse, der ligger så tæt op ad den unges ønske som muligt,
- kortere kompetencegivende uddannelsesstilbud i kombination med et beskæftigelsestilbud så vidt muligt fra den private sektor,
- foranstaltninger der motiverer til uddannelse f. eks. de kombinerede undervisnings- og produktionsprogrammer,
- beskæftigelsestilbud fra den private sektor,
- beskæftigelsestilbud fra den offentlige sektor.

Kravene til et tilstrækkeligt antal uddannelses- og beskæftigelsestilbud forøges med garantiens omfang, og opfyldelsen af kravene har indflydelse på garantiens faktiske indhold herunder den ovenfor skitserede prioritering mellem uddannelses- og beskæftigelsestilbud. Hvis der foreligger en tilstrækkelig kapacitet kan man anvende denne prio-

ritering, ellers kan konsekvensen blive, at den lavere prioriterede placering i praksis kommer til at opfange en stor gruppe af ungdomsgarantipersonerne, således som tilfældet har været i forsøgsområderne.

De unge, der kommer i uddannelse eller beskæftigelse, trækker ikke længere på garantiordningen og vender kun tilbage, hvis de senere igen opfylder betingelserne.

For resten af de unge er behovet for en sammenhængende indsats (dvs. vejledning, tilbud og opfølgning) stort, således at garantien af de unge ikke kun opleves som et enkeltstående tilbud, men som et egentligt planlagt og sammenhængende forløb.

Der kan blive tale om, at en ung efter at have gennemløbet et garantiforløb påny vender tilbage til længerevarende ledighed. I dette tilfælde bør garantiforpligtelsen træde i kraft igen, når betingelserne er opfyldt.

4. Deltagerøkonomi

Regeringens målsætning med ungdomsgarantien er at give samtlige unge et tilbud om en uddannelse. I overensstemmelse hermed skal de økonomiske støttemuligheder i videst muligt omfang svare til denne målsætning. Det skal således undgås, at forskellene mellem de økonomiske støttemuligheder er u hensigtsmæssige i forhold til målsætningen med indsatsen.

5. Administration

Til gennemførelse af ungdomsgarantiordningen er det nødvendigt, at den regionale og lokale administration koordineres og i videst muligt omfang gøres enstrengt.

Der skal ske en opsøgning af de unge gennem ungdomsvejledning, arbejdsformidling og arbejdsløshedskasser og socialforvaltning. Ligeledes bør det sikres, at opsøgning, vejledning og formidling foregår koordineret.

En af de vigtigste regionale opgaver bliver at udarbejde en pladsoversigt indeholdende tilmeldte og ubesatte pladser samt en oversigt over pladskapacitet/endnu ledige pladser på uddannelsesaktiviteter og beskæftigelsesaktiviteter.

Løsningen af lokale koordineringsproblemer bør finde sted i samarbejde med arbejdsmarkedets parter og kommunerne. For små kommuners ved-

kommende kan det blive aktuelt, at flere af disse er repræsenteret i ét samarbejdsorgan, der dækker deres samlede område.

De tre ovenfor indkredsede typer af samarbejde og koordination kan tænkes placeret i forskelligt regionalt og fagligt regie.

6. De unges medvirken

Som det første led i ungdomsgarantien skal de unge tilbydes en individuel uddannelses- og erhvervsvejledning, hvor der lægges særlig vægt på at motivere de unge til at påbegynde en uddannelse. Formålet med denne fase er ved realistisk vejledning at sikre, at så mange som muligt ikke får behov for et garantitilbud.

Målsætningen med uddannelsesgarantien er, at alle unge, der fremover forlader skolen, kan tilbydes en faglig eller boglig uddannelsesplads eller anden kompetencegivende uddannelse. Men det vil ikke være muligt at tilbyde alle en plads på netop den uddannelsesinstitution eller skole, der ønskes først. De unge må også selv vise vilje til at udnytte de uddannelsesstilbud, som samfundet stiller til rådighed.

Efter vejledningsfasen kan den unge, der ikke har fået fodfæste i det almindelige uddannelsessystem eller på arbejdsmarkedet, få et eller flere garantitilbud som skitseret i pkt. 3.

Det bør ved samarbejde med de relevante myndigheder sikres, at disse tilbud i særlige tilfælde kan suppleres med specielle foranstaltninger. Det kan dreje sig om hjælp til flytning eller andre mobilitetsfremmende ydelser m.v., løsning af et børneopdrags- eller boligproblem, hjælp til uddannelse efter bistandsloven eller evt. anden økonomisk støtte. Disse foranstaltninger kan bl. a. særligt tage sigte på at hjælpe langvarigt ledige kvinder uden uddannelse.

På denne baggrund påhviler der den unge en naturlig forpligtelse til selv aktivt at medvirke til en frigørelse fra en passiv modtagelse af bistands- eller arbejdsløshedsdagpenge.

7. Finansiering og byrdefordeling

I forbindelse med gennemførelse af en samlet ungdomsgaranti vil der blive lagt vægt på at etablere et samlet, forenklet finansierings- og byrdefordelingssystem, der understøtter den ønskede prioritering mellem de forskellige foranstaltninger.